

XVIII. Országos Arany János Irodalmi Verseny
2010. november 15.

MEGOLDÓKULCS

Kedves Kollégák!

Köszönjük, hogy több hónapos munkával felkészítették tanítványaikat a versenyre. Reméljük, örömet jelentettek az olvasmányok, sikeres volt a tanulókkal való együttműködés.

Az alábbiakban a megoldások leglényegesebb elemeit adjuk meg. Az elbírálás alapszemponyjai: a mű részletes ismeretének bizonyítása, a feladathoz való rugalmas alkalmazkodás, a szabatos és árnyalt fogalmazás.

A bíráló szaktanár csak az elvárhatóan teljes értékű válaszra adja a maximális pontszámot; a hiányos, pontatlan megoldást – a saját belátása szerint mérlegelve – köztes egész pontszámmal értékeli. Kérjük, fél pontot ne adjanak!

A megoldókulcs 16 oldalas.

Nem küldhető tovább az a dolgozat (tartalmában bármennyire értékes), amelyben a **durva helyesírási hibák száma ötnél több, vagy a helyesírási hibák száma meghaladja a 30-at**, valamint az **olvashatatlan, rendezetlen írásképpű dolgozat!**

Kérjük:

- A javítást **piros színű** tollal végezzék!
- A jó megoldásokat jelöljék **pipával**, a hiányzókat **hiányjellel!**
- Az elért pontszámokat a feladatok melletti **négyszögekbe írják be**, a feladatlap **összpontszámát vezessék át a címoldal aljára!**
- **A 120 pontot elért dolgozatokat 2010. december 10-ig adják postára** a következő címre:

Eötvös József Gimnázium és Kollégium

Arany János Irodalmi Verseny

2890 Tata, Tanoda tér 5.

Köszönjük munkájukat, együttműködésüket!

I. ARANY JÁNOS: TOLDI

1. Arany János felhasználja Ilosvai Selymes Péter verses históriájának gondolatait. Állítsa sorrendbe a műben mottóként szereplő Ilosvai-idézeteket! Írja az idézett rész elé a megfelelő sorszámot!

sorszám: 6.
 „Király azért ötöt fejéhez választá,
 És tizenkét lóra neki hópénzt adata.”

sorszám: 2.
 „... hogy Budából Tholdi György megjő vala,
 Öccsét ... gyakran feddi vala.”

sorszám: 1.
 „Mostan emlékezem az elmúlt időkről
 Az elmúlt időkből jó Tholdi Miklósról...”

sorszám: 5.
 „Meg kell ma itt halni tudod egyikünknek,
 Nem szükség a hajó oztán holt embernek.”

sorszám: 4.
 „Bika rugaszkodván, kötél szakadt vala...
 Miklósnak akkoron sok máj adatott vala.”

sorszám: 3.
 „Az éren és nádon Miklós bujdosik vala.”

6	
---	--

2. Magyarázza meg az alábbi szavak jelentését!

béres: aki bérért végez mezőgazdasági munkát; mezőgazdasági cseléd
fehércseléd: nő vagy nők, asszonynép; női cseléd, szolgáló
juss: jogos örökség, örökrész
kopja: vastag, lándzsaszerű szúrófegyver; lovagi viadalon „öklelésre” szolgált, vele igyekeztek egymást a küzdők a nyeregből kivetni
tarsoly: vállra vehető, lapos (bőr)táska

5	
---	--

3. Ki mondja, kinek, kiről Arany művében? Egészítse ki a táblázatot!

- a) „Ember ez magáért...” (1. ének)
 b) „... kecsegted ölbeli ebedet...” (2. ének)
 c) „Hé, fiúk! amott ül egy tűzok magában...” (3. ének)
 d) „Sőt irigység miatt megszakad a lépe.” (6. ének)
 e) „Vagy erőt vesz rajta, vagy keze miatt hal...” (8. ének)

	Ki?	Kinek?	Kiről?
a)	Laczfí	a legényeknek	Miklósról
b)	György	az édesanyjának	Miklósról
c)	György	a legényeknek	Miklósról
d)	Miklós	az édesanyjának	Gyögyről
e)	király	Gyögynek	Miklósról

(Soranként 1-1 pont)

5

4. Egészítse ki az idézeteket!

„De midőn egy dárda válla csontját érte,
 Iszonyatosképen megharagutt érte,
 S melyen ült, a malomkő-darabot fogta,
 Toldi György bosszantó népe közé dobtá.”

„A Rigó sem az volt, aki tegnap estve,
 Sárral, úti porral szürke színre festve,
 Hanem fekete, mint a fekete bogár,
 Elsikamlott szórén a fényes napsugár.”

„Szépen süt le a hold Nagyfalú tornyára,
 Gyepszélien fejrlik Toldi Lőrinc háza...”

„Sietett, sietett, ámbár vala fáradt;
 Estenden meglátta a budai várat;
 S még nem ment le a nap, midőn odaére
 Híres nevezetes Rákos mezejére.”

4

II. MIKSZÁTH KÁLMÁN: A SIPSIRICA

1. A következő kérdések a mű címével kapcsolatosak:

(1-1 pont)

a) Mi a jelentése a címben szereplő „sipsirica” szónak?

süldő leány, bakfis (lengyel szó)

b) Kinek a ragadványneveként fordul elő a történetben?

Jahodovska lányának a neve/Johanka neve

c) Honnan származik az elnevezés?

A krakkói rokonai, akik gyakran jártak a „Fehér Páva” kocsmába, hívták így.

Később a törzsvendégek is ezen a néven szólították.

3	
---	--

2. Kire vonatkoznak, és hogyan értelmezhetők az alábbi állítások?

(2-2 pont)

a) „Egy kicsit nehéz is volt már Hebe szerepéhez ...”

név: Jahodovska/ Jahodovsky József özvegye/ Globa Franciska

értelmezés: Jahodovska már meglehetősen testes asszonyság volt, túl a negyvenen.

b) „...oly fehér lelkű, mint egy galamb.”

név: Johanka

értelmezés: Johankát gyermeki ártatlanság jellemezte.

c) „Egy ingyenélő a háznál, egy pusztító moly.”

név: Manusek Vince

értelmezés: A felesége szerint Manusek elmulatta a „Fehér Páva” bevételét, lassanként felemésztette Johanka hozományát.

6	
---	--

3. Milyen összefüggés van Druzsba Tivadar zsámi útja és Kopál Domokos végrendelete között? Válaszát legalább két mondatban fogalmazza meg!

Kopál Domokos (zólyomi ügyvéd), a gimnázium volt diákja meghalt, s az iskolára hagyta zsámi ingatlanait. A tantestület Druzsba Tivadart, a földrajz és természetrajz tanárát küldte el Zsamba azért, hogy az örökölt vagyont felmérje, és jelentést írjon róla.

2	
---	--

4. Milyen furcsa jelenségeket tapasztalt Druzsba úr a zsámi kastély épületében?**Legalább 5 ilyen eseményt, jelenséget soroljon fel!****(1-1 pont)**

1. Úgy érezte, hogy megrázta az áram, amikor benyitott az egyik helyiségbe (budoárba).
2. Az ebédlőben úgy rémlett neki, mintha a halott apja hangját hallaná („Ne menj tovább, ha az életed kedves!”)
3. Egy csimpánzmajom (Brok) a tükör előtt borotválkozott.
4. A folyosón három papagáj (jákó-, amazon- és arapapagáj) mérgesen vitatkozott.
5. A legnagyobb meglepetés az volt, hogy a biliárdteremben, szemben az ajtóval, a falon Jahodovska életnagyságú képe volt.

5

5. Hogyan változik meg a történet folyamán Druzsba Tivadar véleménye Jahodovskyy József özvegyéről? Milyen módon fejezi ki ezt a mű zárásában?**(3+1 pont)**

Kezdetben azt tervezte, ha Johanka felnőtt, megkéri Jahodovska kezét. Amikor azonban az asszony hozzámant Manusek Vincéhez, elfordult tőle, még a Fehér Pávában sem jelent meg egészen addig, amíg a kocsmárosné ki nem adta az útját a második férjének. Ezután, bár nem következett be újabb igazi fellángolás, („a poétikus zománc lehámlott” Globa Franciskáról), az anyát tisztelte benne, ezért kezdett el gyűjteni a glóriás arcképre.

A teljes kiábrándulást az jelentette, amikor megtudta, hogyan került Johanka a zsámi kastélyba. Így alakult át a kezdeti vonzalom igazi gyűlöletté.

Mindezek következménye az, hogy tönkretette azt a festményt, amit Topánfalvy Győző az ő megrendelésére készített Jahodovskáról. (A csaló nem érdemel glóriás festményt a névnapjára.)

4

III. SÜTŐ ANDRÁS: ADVENT A HARGITÁN

1. Milyen szóösszetételekben fordul elő a darabban a madár szó?

jégmadár

tűzmadár

menyecskemadár

1	
---	--

2. Miért feszül ellentét

a) Bódi Vencel és Zetelaki Dániel között?

Zetelaki nem tudta megbocsátani Bódi Vencelnek, hogy

- befogadta Árvai Rékát és Stég Antalt (Stég Antal cinkosának tartja)
- bűnösnek tartotta Gábor öngyilkossági kísérletéért („Megnyomorítottad a fiam életét!”)
- befogadta Árvai Rékát és leányát, Kisrékát („másodszor is büntársul szegődtél”)

b) Árvai Réka és Zetelaki Gábor között?

- gyerekkorukban lakodalmast játszottak, férjnek és feleségnek tekintették egymást, de Réka elhagyta őt Stég Antalért
- Gábor nem tudta megbocsátani, hogy Rékának mástól született gyermeke
- csak a „rég” Rékát kereste „feltámadása” után
- Gábor „megesett” lánynak nevezte Rékát, ezért ő arcul ütötte

c) Bódi Vencel és Mária között?

- Bódi Vencel nem értett egyet azzal, hogy Mária tengerészhez akart hozzámenni
- az apa úgy vélte, kötelessége is van a gyerekeknek (az ősök példája)
- megtiltotta, hogy Mária elmenjen
- a vita hevében arcul ütötte a lányt
- Mária elhagyta apját

d) Árvai Réka és Zetelaki Dániel között?

- Rékát okolta fia öngyilkosságáért
- őt tartotta felelősnek Zetelaki Gábor haláláért
- csapodárnak tartotta Rékát

(Két-két ok megfogalmazását várjuk.)

(2-2 pont)

8	
---	--

3. Milyen csodát tapasztalt Bódi Vencel?

A karácsonyi lámpagyújtogatás közben a 26. lámpa magától gyulladt ki, kettős lánggal égett.

2	
---	--

4. A színjátékban többször fordul elő szerepcseré. Sorolja fel ezeket a szerepváltásokat!

- Réka az anyja, Borbála szerepét játssza el a lánykérési jelenetben
- a jégfogság után Gábor Rékát Borbálának véli – Réka döbbenten belemegy a játékba
- Gábor Kisrékát gondolja Rékának

(esetleg: Réka mint Vencel lánya és unokája; Réka mint jégmadár; Gábor a Csudalátó Dániel elveszett kutyájának hangjaként)

3 példa: **3 pont**

3	
---	--

5. A darab két része tükörképe egymásnak. Milyen helyzetek, milyen motívumok ismétlődnek meg?

- a helyszín és az időpont (20 év különbséggel)
- a lámpagyújtogatás (6 és 26 lámpa)
- az öreg arc (Réka játékában és valóságosan)
- Gábor elvesztése
- Vencel és Dániel vitája, veszekedése
- aggodalom Stég Antal feltűnése miatt
- a kés (bicska) Vencel és Dániel vitájában
- a puska Stég Antal „megjelenésekor”
- a „feltámadás”: az első részben Zetelaki Dániel kelt ki a koporsóból
a második részben Zetelaki Gábor szabadult ki a hó alól

3 példa: **3 pont**

3	
---	--

6. „Akik maradtunk: üres csigaházakká lettünk.” – Ki mondta és miért? Értelmezze a mű ismeretében ezt a gondolatot!

A csigaház motívuma először Bódi Vencel és Mária dialógusában jelenik meg a megelevenedő emlék jelenetében, majd a második részben Zetelaki Dániel mondta Bódi Vencelnek. A gyermekeiket visszaváró szülőkre, a szülői házra érthető a metafora. A darab egészében az erdélyi sorskérdés: a menni vagy maradni dilemmáját fejezi ki.

3	
---	--

IV. LÁZÁR ERVIN: HÉT SZERETŐM

1. A bűvész című novellában a címszereplő melyik mutatványa bizonyult az előadás csúcspontjának?

Az előadás legizgalmasabb pillanata az volt, amikor a bűvész egy nyulat tigrissé változtatott.

1	
---	--

2. Hogyan változik meg a bűvész és a társulat többi tagjának viszonya az előadás végére?
Röviden magyarázza meg a változás okát! (2-2 pont)

Az előadás előtt a bűvész a terem közepén ült, kivonta magát a munkából, ezt a többiek természetesnek vették („szó nélkül megkerülték őt”), az előadás után az igazgató mérgesen rászólt, hogy tűnjön el, ő pedig engedelmesen félrevonult, és rákuperodott a bordásfal melletti székre.

Az igazgató, a társulat viselkedése azért változott meg, mert a közönség idő előtt hagyta el a tornatermet, mivel felháborodtak azon, hogy a bűvész mutatványa nem szemfényvesztésen alapul. Mivel a társulat műsorának ez volt a legizgalmasabb része, joggal tartottak attól, ha ez elveszíti a varázsát, akkor végérvényesen elpártol tőlük a közönség.

4	
---	--

A következő kérdések a Veréb a Jézus Szívében című elbeszéléshez kapcsolódnak.

3. A főszereplő a városi környezetben két egymással szemben álló csoporttal (a delawárokkal és a javítósokkal) is kapcsolatba kerül. Írja be a táblázat megfelelő helyére az alábbi szereplők nevét!

Rajkovics, Bandita, Lófej, Schneider Miklós, Keszi-Hajós, Halál

delawárok	javítósok
Rajkovics, Schneider Miklós, Keszi-Hajós	Bandita, Lófej, Halál

2	
---	--

4. Jellemezze 3-3 mondattal Bretz Edgárt és Rajkovicsot! (3-3 pont)*Bretz Edgár:*

Veréb osztályfőnöke; a fiú az első találkozáskor rokonszenvesnek találta aranykeretes pápaszeme, ősz haja és hajlott orra miatt, de már ekkor is zavarta az árnyalat nélküli kék szeme. A rokonszenves szigorúság helyett olykor kegyetlenség, igazságtalanság jellemzi cselekedeteit: ő az, aki megüzente az Atyának, hogy Veréb nem ministrálhat. Nem az igazságos döntés fontos számára, hanem a tekintély megőrzése, ezért Veréb nem szereti.

Rajkovics:

Veréb padtársa, sokszor viselkedik vele gonoszul (jancsiszeget rak a padjára, elgáncsolja a verekedés közben); kérkedése durvasággá fajul az összetűzés során (ő az, aki kábellel kezd el verekedni). Többször megalázóan viszonyul társaihoz, lenézi a szegényebbeket (beleharap a fasírtba, mielőtt odaadná Verébnek, elutasítja Veréb közeledését, amikor arról érdeklődik, vesznek-e be új embert a csapatba), viszont keresi a társaság vezéregyéniségeinek (pl.: Schneider Miklósnak) a kegyeit, igazi érdekember. Az iskolai feladatait hanyagul végzi, segítségre szorul matematikából dolgozatírás közben.

6

5. Értelmezze a következő idézetet! Gondolatait legalább 5 mondatban fogalmazza meg!

„A Jézus Szíve barátja lett, jókedvének s erejének őrzője. Mint a borbély.”

A templom az otthonosság érzését jelentette Veréb számára az idegen városi világban. „Bennfentesként” lépett a templomba: ismerte a részeit, a titkait (pl.: oltár mögötti elrongyolódott egyházi zászló). A kinti világ bizonytalanságával, szennyével szemben biztonságot nyújtott számára, konkrét és átvitt értelemben is a tisztaság érzésével kapcsolódott össze. Itt zavartalanul lehetett együtt a „barátaival”, az Atyával és Botos Sanyival, itt azt érezhette, hogy szívesen látják, hogy szükség van rá. Mindez és a borbélynál töltött vidám, felszabadult percek segítettek leküzdeni magányát, azokat a testi és lelki megpróbáltatásokat, amivel az új környezetben meg kellett birkóznia.

5

6. Soroljon fel olyan elemeket, amelyekkel bizonyítani tudja, hogy a történet az 1940-es években játszódik! Legalább két elem felsorolását várjuk.

Gyuszika zöld tábori lapokat küldözgetett / az iskolát államosították / a vonattal érkezők fogságból jöttek / Halász Gyula 1942-ben esett fogságba a Don-kanyarban

2

V. VICTOR HUGO: A PÁRIZSI NOTRE-DAME

1. Mikor indul a regény cselekménye? Miről nevezetes ez a nap?

1482. január 6.; ez a Háromkirályok és a Bolondok napjának kettős ünnepe.

2	
---	--

2. Miért nem lehetett Gringoire-nak „Peru minden pénze a zsebében”, amikor szeretne volna megjutalmazni Esmeraldát?

Mert Amerika felfedezése előtt játszódik a regény cselekménye.

1	
---	--

3. Foglalja össze röviden (legfeljebb 5 mondatban) Esmeralda és Gringoire „házasságát”!

Gringoire-t a Csodák Udvarában (Léország királyának javaslatára) halálra ítélik. Esmeralda azzal menti meg az akasztástól, hogy hajlandó feleségül menni hozzá. A szertartás egy cserépkorsó földhöz vágásából áll. A korsó 4 darabra törik, így a házasság 4 évig érvényes. A kapcsolat a későbbiekben – Gringoire próbálkozásai ellenére is – plátói marad.

3 lényeges információ megléte és a terjedelmi előírás betartása esetén jár a maximális pontszám.

3	
---	--

4. Milyen „háromféle roncsolódás” figyelhető meg a szerző szerint a középkor művészeti alkotásain?

Az idő, a forradalmak és a divatok okozzák.

Csak mind a 3 elem megléte esetén jár a pont.

1	
---	--

5. Csoportosítsa a következő párizsi városrészeket, az ott található intézményeket és irányítóikat!

a) Belsőváros, Egyetem, Város, Deákrét

b) Louvre, Ispotály, Notre-Dame, Sorbonne, Városháza

c) polgármester, rektor, püspök

Belsőváros – Ispotály, Notre-Dame – püspök;

Egyetem, Deákrét – Sorbonne – rektor;

Város – Louvre, Városháza – polgármester.

3	
---	--

6. Milyen két értelmezést ad a szerző a következő idézethez?

„Ez elpusztítja amazt. A könyv el fogja pusztítani az épületet.”

A sajtó, a könyvnyomtatás elpusztítja az egyházat. A sajtó terjedése háttérbe szorítja az építészetet.

2	
---	--

7. Társítsa a következő idézeteket a regényben szereplő korstílusok valamelyikével!

- a) „Mindenütt érzik benne a tekintély, az egység, a korlátlan hatalom...”
 b) „...már nem képes kifejezni a társadalom lényegét, szánni való, ahogy klasszikus művészetté válik, gall volt, európai és bennszülött, most görög lesz és római, valódi volt és korszerű, most álantik.”
 c) A székesegyház... kicsúszik a pap kezéből, és a művész hatalmába kerül.”

román stílus	a)
gótika	c)
reneszánsz	b)

3	
---	--

8. Milyen magyar vonatkozású részleteket találhatunk a regényben? Említsen legalább kettőt!

A Csodák Udvarában magyar származású a koldus („szakállas kis magyar zsidó”, aki megállította Gringoire-t);
 Esmeralda „még zsenge korában került Magyarországról Franciaországba”;
 Gringoire Corvin Mátyásra hivatkozik XI. Lajos előtt, hogy az életét mentse (a nagy királyok között említi, akik pártfogolják a tudományokat – Mátyás Jean de Monroyalt, a matematika ékességét támogatta).

A 2 pont legalább 2 példa esetén jár.

2	
---	--

9. Soroljon fel öt példát Quasimodo önzetlen szeretetének megnyilvánulására Esmeraldával szemben!

- Élete kockáztatásával megmenti a bitófától.
- A Notre-Dame-ban nem mutatkozik előtte, hogy csúnyaságával ne rémítse meg.
- Esmeralda kérésére megkeresi „vetélytársát”, Phoebust.
- Eltitkolja a lány elől, hogy Phoebus nem kívánja látni, hogy ne okozzon neki fájdalmat a válással.
- Élete kockáztatásával tör le egy „faragott alakot” a székesegyház díszéből, mert Esmeraldát megrémítette.
- Frollo kezébe adja a kést, amellyel Esmeraldát védte gazdájától: inkább meghal, de nem hagyja megbecsteleníteni a lányt.

2 jó példa esetén 1 pont, 3 vagy 4 esetén 2 pont, 5 vagy több példáért 3 pont jár.

3	
---	--

VI. TÓTH KRISZTINA: VONALKÓD

1. Minek a jelképe volt a vonalkód?

„A Nyugatról hozott dolgok ismérve... egy másik, létezésében megközelíthetetlen világ hírnöke(…)”

1	
---	--

2. Mi minden szül idegenséget az amerikai lánnyal szemben? Említsen legalább négy okot a Langyos tej című novellából!

- Nem kell levetnie a cipőjét.
- Nem érti a mesélő angol mondatait.
- Nem volt szabad zavarni, zajt csapni, WC-t lehúzni.
- Nem eszik húst.
- Mindent lefényképez.
- Az anya mindig dicséri.
- Fehér macival alszik.
- Fél a kutyától.
- Robi csak Kathyval foglalkozott.

4	
---	--

3. A tolltartó című elbeszélésben:

a) Mire készültek a gyerekek az énekkaron?

Az év végi műsorra, melyet a kerületi iskolák közül ők adtak elő a Vörös Csillag moziban.

b) Miért volt különleges Janák Kinga?

Apja híres ember, politikus volt. Különleges tárgyai voltak pl.: kijelzős karóra, illatos radír, színes, műanyag füzetborító.

c) Ki lopta el a tolltartót?

Nem tudjuk.

d) Miért vállalta magára a narrátor a lopást?

Az elviselhetetlen feszültség feloldásáért és az érzés miatt, hogy „aki bűnös, az bűnösnek született”. „Hogy talán valamikor egy másik történetben, megtettem, hogy véget érjen a levegőtlen jelen, és hazamehessünk.”

4	
---	--

4. A Hideg padló című novellában:

a) Milyen nyelven írt mondatokat olvashatunk?

magyar, angol, francia

(1 pont)

b) Mit tudunk meg Japánról David Scott útikönyvéből?

(2 pont)

„Japán igen **drága ország**, ám az ellátás színvonala mindenütt oly magas, hogy még ha a legszerényebb hotelban szállunk is meg, a japánok által naponta felkeresett éttermekben eszünk, és csupán a tömegközlekedési eszközöket vesszük igénybe, mindenütt **kifogástalan szolgáltatásban** lesz részünk.”

c) **Hová helyezi a mesélő a „legszerelmesebb játék” céduláit? Soroljon fel legalább öt helyet!** (5 pont)

- Asakusa Kannon-templom főbejáratánál, a Villám szobrának lábához
- Metró elé pöcköli
- Áruház játékosztályának perselyébe
- Császári Palotához vezető hídról a vízbe dobja
- Fa körül kialakított tölcsérbe
- Bevásárlóközpont éttermében a tálcára teszi
- Buddhista szentély kertjében a panda-szobor szájába
- Ugyanoda
- Fa odvába
- A szálloda szobájának ágya mögé: a fal és a polc mögé csúszik

d) **Miért helyezi el ezeket a cédulákat?** (1 pont)

Végleg le akarja zárni magában a kapcsolatot.

9	
---	--

5. A Melepadló című novellában

a) **Mit gyűjtött Kistibi?**

csajos képeket

b) **Mit gyűjtött Vida Laci?**

vonaljegyeket

2	
---	--

VII. LUGOSI VIKTÓRIA: AJVÉ

1. A regény cselekményének legnagyobb része 1968/69-ben játszódik. Ekkor több fontos nemzetközi esemény is zajlik. Melyeket említi a könyv? Soroljon fel közülük legalább ötöt!

Vietnami háború (Martin Luther King, Nixon)

Prágai tavasz (Dubcek)

Olimpia (Mexikóváros; Mark Spitz, Hargitay András, Balczó András, Hegedűs Csaba, Kamuti Jenő, Kulcsár Győző, Földi Imre)

Breznjev látogatása Budapesten

Holdra szállás (Armstrong)

Contergan-per

Golda Meir (Izrael első női miniszterelnöke)

Első szívátültetés (Barnard professzor)

5 esemény felsorolása 3 pont, 4 példa 2 pont, 3 példa 1 pont, 1-2 példa 0 pont

3	
---	--

2. Egyetlen alkalommal pofozza fel a nagymama Katát. Miért? Milyen szomorú emléket idéz fel benne a kislány játéka?

Kata a barátnőjével „répahúzos” játékot játszik. Amikor a nagymamát is be akarják vonni a játékba, az két pofont ad a kislánynak. Ez a huzakodás ugyanis a nagymamának eszébe juttatja azt a jelenetet, amikor anyósát, Emma nénit ráncigálták, majd elhurcolták a nyilasok.

1	
---	--

3. „Ketrin néni pont olyan, mint anyáék. Ő Pétervárnak hívja Leningrádot, nagymama Stefániának a Népstadion utat, Arénának a Dózsa György utat és Andrásynak a Népköztársaság útját.” **Ki Ketrin néni? Hogyan változtatja meg jelenléte a család mindennapjait? (Legalább három változást említsen!)**

Ketrin néni Amerikában (Los Angelesben) élő rokon. Már korábban (két éve) is járt Katáéknál. Érkezése mindig izgalommal tölti el a családot. Előtte nagy a készülődés (nagymama napokig pakolja a spájzot, kimossa az összes szekrényt, függönyt; vikszel, libamáját szerez). Ketrin néni most is rengeteg „nyugati” ajándékkal jön, minden családtagnak hoz valamit (órát, szemfestéket, ruhát). A fürdőszobát „telepakolja a kenceficéivel”. Kata legnagyobb élménye vele kapcsolatban a puha és virágos tekerces vécépapír, a színes papír zsebkendő („Klíneksz”) és az ezernyi „kozmetiksz”. Budapesten állandóan vásárol, mindenféle különleges finomsággal lepi meg a családot is (marcipánkrumpli, szabolcsi alma, sonka, dobostorta, indiáner, eperfagyalt, rántott velő, ráncponty, halászlé). Dodó elviszi az Operába, a Vidám Színpadra, Pécsre és Sopronba, illetve a Szépművészetibe. A kislány anyukája szerint azért ilyen normális, mert nem ötvenhatos.

1+3	
-----	--

4. **Kata összesen kétszer hiányzott az iskolából szülői igazolással. Mi az a két esemény, ami miatt édesanyja „gyomorrontásra”, illetve „családi okokra” hivatkozva elkérte lányát az iskolából?**

Jankiperkor (zsidó vallási ünnepkor), Dodó (nevelőapa) és anyja (Kata édesanyja házasságkötésekor).

1	
---	--

5. **Hasonlítsa össze a szomszéd Gál családot Katáék családjával származásuk, társadalmi helyzetük, valamint a nagymamák családban betöltött szerepe alapján! (2-2 pont)**

- Köves Kata családja tősgyökeres budapesti zsidó polgár-család, míg Gálék vidékről költöztek fel Budapestre (kiutalták nekik a lakást).
- Kata családja értelmiségi (anya: gyógyszerész, Dodó: egyetemi tanár, apa: műkereskedő), Gál pedig egyszerű család (Emi néni a kulcsgyárban dolgozik, személyzetis).
- Köveséknél a nagymama meghatározó személyiség, igazi úriasszony (mindig nagyon elegáns), hihetetlen energiával tartja egyben a családot. Csak akkor lehet elkezdni az étkezést, ha már tálalt és ő is leült az asztalhoz. Gál nagymama (Ilonka néni) csak azért költözött Pestre vidékről, hogy a családnak kiutalják a lakást. Sohasem ül le az asztalhoz, olyan, mint egy cseléd (mindig kötény van rajta). Mintha ott sem lenne, csupán kiszolgálja a családot. „Igazi mártír”.

6	
---	--

6. **A könyvben a környezet, a személyek és a tárgyak bemutatása sajátos atmoszférát teremt. A szerző szinte filmvevőszerűen tárja elénk a főszereplőt körülvevő világot. Az idézetek alapján kinél járunk?**

- a) *„...azt mondta, hogy nyugodtan menjek fel hozzá. Játshatunk a rózsaszín babáival. (...) Olyan simogatós padlószőnyegük van, amiben elsüllyed az ember lába, egészen bokáig. Világoskék. (...) És a tévéjük színes.”*

Kelemenéknél (Kata osztálytársáéknál)

- b) *„Legalulról kihúzott egy selyempapírt és kicsomagolt egy párnahuzatot. (...) Ha nagyon akarnám, még érezhetném a levendulaillatot, amit magába szívott. (...) Ez ám a csodapárna. Ez mindent látott, mindent hallott, csak épp nem beszél.”*

Gizi néninél (nagymama gyerekkori barátnőjénél)

- c) *„A néni ruháján akkora rózsaszín virágok voltak, mint egy-egy labda. (...) Kövér volt és puha. Minden nagy volt rajta. Az ujjá, a melle, a lila kő a kezén, a kerek piros folt az arcán. Leütött három billentyűt, és nekem utána kellett csinálni.”*

a zongoratanárnőnél (a „nagyrózsás”)

- d) „Gangos ház, kattogó lifttel. (...) Nem fűtenek. Meg lehet fagyni. (...) Hosszú körmei lefelé kunkorodnak, köztük mindig ott lóg a cigaretta. (...) Az asztal telis-tele a hét szerzeményeivel. Kis órák és nagy órák, zsebórák, asztali órák, még olyan is, amelyik kandallóra való.”

Nusi néninél (az órásmeister feleségénél)

- e) „... mamája ugyanis teljesen drapp, és ha az ember nem figyel nagyon oda, észre sem veszi, hogy hol végződik a mama és hol kezdődik a kötés. (...) drapp a ruhája, a haja, a bőre, drapp a szemüvegkerete. Drappok a fogai, a körmei és az óraszíja. Olyan, mint a láthatatlan ember. És mindig nagyon szomorú.”

Gabiéknál (Kata legjobb barátnőjénél)

5	
---	--

VIII. ÖSSZEHASO NLÍTÓ FOGALMAZÁS

Válasszon ki két-három tetszés szerinti művet az olvasmányok közül, és írjon egy legfeljebb 3 oldalas dolgozatot az alábbi címmel: *Remények és csalódások*. Ügyeljen a stílusára és helyesírására! **(40 pont)**

Remények és csalódások

Értékelési szempontok

- Hogyan tudja a tanuló megfogalmazni a választott művek lényegét a cím szempontjából?
- Mennyire képes összehasonlítani a kiválasztott alkotásokat?
- Milyen a szöveg felépítése?
- Milyen a stílusa?

Pontozás

Például a „közepes” szintű fogalmazás pontszáma 20, a „jó”-nak minősíthetőé 30, de köztes pontszám is adható a tartalmi hiány, a szerkesztési és a nyelvhasználati hibák miatt.

Továbbküldhetők a legalább 120 pontot elért dolgozatok.

Köszönjük közreműködésüket!

A versenybizottság